

Nettverket “La naturen leve”

Faktaark nr. 2: Om vindkraftens lønnsomhet og markedsutsikter

Mai 2013

Norge er en del av et felles, europeisk kraftmarked, der strøm er en handelsvare basert på markedspris. Den alt vesentligste delen av europeisk strømproduksjon foregår i kullfyrte kraftverk. Slik kraft forurenses, men driftskostnadene er også lave. Lavere blir de: Amerikansk skifergass utkonkurrerer kull i USA, som derfor nå (2012) eksporterer sitt kull til Europas kullkraftverk for langt lavere pris enn tidligere.

<http://www.tu.no/energi/2012/11/13/kull-fortrenger-gass-i-europa>

Forbrukerne spør ikke (enten de er privatfolk eller industri) etter produksjonsmetode, bare etter pris. Dermed er dagens - og fremtidens - markedspris på strøm hovedsaklig knyttet til driftskostnadene ved å produsere kullkraft. De ligger på under halvparten av kostnadene ved vindkraft.

Vi belyser det norske kostnadsbildet ved et eksempel: Når det gjelder økonomien i et vindkraftverk oppgir NVE i sin dokumentasjon at ved en driftstid på 2 500 timer er estimert kostnad per KWh 60,3 øre. Den gjennomsnittlige elspot prisen i Kristiansand for 2012 var 21,83 øre per kWh. Når vi vet at kraftoverskuddet i Norden i årene som kommer, er anslått til å være i størrelsesorden 25-50 TWh per år, er bygging av vindkraftverk en ekstrem økonomisk risikosport, både for utbygger, investorer og i siste instans også for kommuner og grunneiere. Det er derfor Norwea sier “Siden vindkraft foreløpig er avhengig av subsidier, er det per i dag en bransje med relativt marginal lønnsomhet, og kan på ingen måte sammenlignes med lønnsomheten i gamle vannkraftverk som er ferdig nedskrevet”

<http://www.vindportalen.no/oekonomi/loennsomhet.aspx>

Til sammenligning ligger kostnadene ved kullkraft i Europa - altså det markedet man vil eksportere til - på rundt 30 øre pr. KWh.

Myndighetenes svar på dette dilemma ligger i subsidier til vindkraft - både

gjennom støtteordninger for investeringer og ved det man kaller elsertifikater. Man subsidierer de høye kostnadene til vindkraft gjennom økonomisk støtte til utbyggerne. Det gjør man ved investeringsstøtte i hundremillionersklassen og ved å konstruere et komplisert system for tildeling og salg av sertifikater, som skal bidra til lønnsomhet i prosjekter som uten slik støtte aldri vil bli lønnsomme.

Norge og Sverige har innført elsertifikater. Norske forbrukere finansierer sertifikatene ved påslag på strømrregningen. Prisen vi betaler for dette frem til 2020 vil etter NVEs beregninger ligge på mellom 30 og 40 milliarder kroner. Tanken er at utbyggerne (ofte store internasjonale konserner) skal selge sertifikatene i markedet med fortjeneste. Slik gjøres prosjektene "lønnsomme". Og selvsagt: Der hvor myndighetene deler ut milliarder i subsidier, samles aktørene for å sikre seg en andel. Konkurransen om midlene er hard. En rekke konsulentselskaper synes å spekulere i å utvikle vindprosjekter for videresalg til høystbydende. Det er derfor ikke til å undres over at konsesjonssøknadene for de forskjellige prosjektene ofte fremtrer som nærmest identiske og som rene salgsprospekter.

I praksis fungerer markedet for elsertifikater dårlig. Det har mange årsaker, bl. a. at finanskrisen fører til lavere strømforbruk og lavere priser som igjen fører til kraftoverskudd og laber interesse i sertifikatmarkedet. I tillegg kommer investorenes gryende erkjennelse av at vindkraftproduksjon er risikofyllt: Den har langt høyere vedlikeholdsutgifter enn før antatt, bl. a. fordi turbinene har kortere levetid enn det man har trodd:

<http://www.ref.org.uk/attachments/article/280/ref.hughes.19.12.12.pdf>

I tillegg er den folkelige motstanden økende på grunn av de store naturinngrepene. Bransjens første konkurser (i Sverige) er et faktum. Mange har nok også merket seg den britiske energiministers ønske om å stanse all videre utbygging av vindkraft i UK av miljøhensyn;
<http://www.telegraph.co.uk/earth/energy/9644558/Death-knell-for-wind-farms-Enough-is-Enough-says-minister.html>

Er det kanskje derfor Vattenfall ikke vil bygge ut vindkraft i Norge?

<https://www.ge.no/2013/02/18/vattenfall-vil-ikke-bygge-vindkraft-i-norge/>

Norge har ca. 150 vannkraftverk som kan oppgraderes i stedet for å bygge vindkraftverk. Vindkraft gir minst energi, størst arealinngrep og færrest

arbeidsplasser for investeringene. For investering i vannkraft, blir 2 av 3 kroner igjen i Norge – for vindkraft bare 1 av 4 (Kilde: Østfoldforskning). Og enda bedre: Eksisterende vannkraftverk kan oppgraderes uten større naturinngrep. Vannkraft gir ingen støy eller noen av de andre ulempene som vindkraftverk medfører.

Vindkraftverkene ligger dessuten langt fra markedet og krever nye overføringslinjer i stort omfang for å føre strøm frem til markedet. Det gir ytterligere naturødeleggelser uten at kostnadene for dette dekkes opp i kraftprisen.

Konklusjon:

1) Vindkraft er bedriftsøkonomisk ulønnsom. Bransjen er avhengig av statlige subsidier og elsertifikatbidrag fra strømkundene for å overleve.

2) Vindkraft er dessuten samfunnsøkonomisk ulønnsom på grunn av de store natur - og miljøkostnadene. Dertil er den helt unødvendig i et land som har mer enn nok vannkraftressurser.

NB: Dette faktaarket er knyttet til produksjon og salg av vindkraft i Norge. Kostnadsbildet kan være et annet for produsenter i EU-land, der i mange tilfelle eiere av flere typer kraftverk kan spille på en kombinasjon av vindkraft, kull og gass og selv regulere mix'en, herunder behovet for balansekraft.

